

המרכז היהודי בפולין

השלימו על פי עמוד 141 בספר הלימוד:

פולין שוכנת במזרח _____ לצד _____ ו _____
היהודים באזורים אלו נהנו מ _____ וגרו ב _____ שכונו " _____ "
היו עיירות בהן רוב האוכלוסייה היתה יהודית! שפת היהודים במקומות אלו היתה _____ . היהודים היו
כפופים לארגון בשם _____ שבסמכותו היתה:
א. _____ ב. _____
ג. _____ ד. _____
כמו כן, הוועד _____

חכמי פולין

בעמוד 142 ישנו מידע אודות שתי דמויות שהטביעו את חותמן על עולם הרוח היהודי - רבי משה איסרליש (הרמ"א) והגאון מוילנה (הגר"א).

קראו את המידע וציינו שתי מידות טובות או ערכים המאפיינים לדעתכם כל דמות. הסבירו כיצד מידות או ערכים אלו באים לידי ביטוי באורח חייהם ובפעלם.

הגאון מוילנה

מידה טובה/ערך: _____
כיצד בא לידי ביטוי: _____

מידה טובה/ערך: _____
כיצד בא לידי ביטוי: _____

רבי משה איסרליש

מידה טובה/ערך: _____
כיצד בא לידי ביטוי: _____

מידה טובה/ערך: _____
כיצד בא לידי ביטוי: _____

תופעת השבתאות

ענו על פי המידע בעמוד 143 בספר הלימוד:

- מה היה הקשר בין שבתאי צבי לנתן העזתי? _____
- כיצד, לדעתכם, ניתן להבין את תופעת נהירתם של המוני יהודים אחרי שבתאי צבי? האם האירועים עליהם קראתם בחלק העליון של העמוד יכולים לתת הסבר לתופעה זו? הסבירו את תשובתכם. _____

לפניכם קטע מיומן שכתבה אשה בשם גליקל מהעיר המלין שבגרמניה. בקטע מתארת גליקל את אירועי התקופה.

קראו את הקטע וענו על השאלות:

"מה רבה היתה השמחה כשנתקבלו הכתבים (על שבתי צבי) אין לספר. יותר מכולם קבלו הספרדים מכתבים. ובכל פעם היו הולכים עם המכתבים לבתי הכנסיות שלהם והיו קוראים אותם שם. גם האשכנזים, בחורים וזקנים, היו הולכים שמה אל בתי כנסיות הפורטוגזים. הבחורים הפורטוגזים היו תמיד מתלבשים בבגדי חג וענדו עליהם פסי תכלת משי - זה היה סמל לבושו של שבתי צבי. וכך יצאו כולם בתופים ובמחולות בבתי הכנסיות ובשמחה, כמו בשמחת בית השואבה, וקראו את האגרות.

אחדים מכרו את בתיהם וכל קנינם בתקוה בכל יום לגאולה. חמי עליו השלום, שישב אז בהאמל, עקר דירתו משם ועזב את ביתו ואת כל קנינו ועבר לגור בהילדסהיים. משם שלחנו שתי חביות גדולות עם כל מיני בד, וכל מיני אוכל, כמו קטניות ובשר מיובש ופירות מיובשים וכדומה, כי האישי הטוב הזה חשב כי תיכף נסע מהמבורג לארץ הקדושה.

החביות הללו עמדו בבתינו בודאי יותר משנה. לסוף פחדו שמא יתקלקל הבשר ושאר המאכלים, ואז כתבו לנו כי נפתח את החביות ונוציא את כל האוכל שבהן, כדי שלא יתקלקל על ידו הבד, ובכן עמד כך ג' שנים והוא הוסיף וחשב כי ישתמש בזה במסעו. אבל הדבר היה לא לרצון בעיני א-ל עליון".
(גליקל, מ'. זכרונות גליקל, תרגום א.ז. רבינוביץ, תל אביב: דביר (תרפ"ט), עמוד 35)

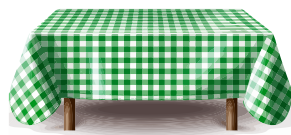
שאלות:

1. על פי הקטע, מה היו התחושות בקרב יהודי גרמניה כאשר הגיעו השמועות אודות שבתאי צבי? כיצד הם ביטאו תחושות אלו?
_____
2. יהודים רבים (ובניהם חמיה של גליקל) האמינו באמת ובתמים כי שבתאי צבי הוא המשיח. הוכיחו זאת מהקטע.
_____
3. חשבו: כיצד חשו יהודים אלו כאשר שבתאי צבי התאסלם ותקוותם למשיח נכזבה?
_____

גישתו של הגאון מוילנה בנוגע לגאולה:

1. הסבירו את המושגים "אתערותא דלתתא" ו'התערותא דלעילא'.
_____
2. אלו פעולות של עם ישראל בדורות האחרונים, הם לדעתכם, בגדר 'התערותא דלתתא'?
_____

משימה: לפניכם איורים הקשורים לנושאים שלמדתם בשיעור. כתבו ליד כל איור כיצד הוא קשור למה שלמדתם:

_____

_____

_____

_____